

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13.06.2007, sp. zn. Opjn 8/2006, ECLI:CZ:NS:2007:OPJN.8.2006.1

Číslo: 74/2007

Právní věta: Spory z odpůrcích žalob podle § 16 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, podaných za trvání konkursu na majetek úpadce (dlužníka) správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů, jsou spory vyvolanými konkursem (incidenčními spory). K projednání a rozhodnutí těchto sporů je proto podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. v prvním stupni věcně příslušný krajský soud.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.06.2007

Spisová značka: Opjn 8/2006

Číslo rozhodnutí: 74

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Příslušnost soudu věcná, Řízení před soudem

Předpisy: § 16 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Opjn 8/2006

S t a n o v i s k o

občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 6. 2007 k věcné příslušnosti soudů při projednávání a rozhodování odpůrcích žalob podaných podle § 16 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

Nejvyšší soud, který je povolán sledovat a vyhodnocovat pravomocná rozhodnutí soudů (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů /zákon o soudech a soudcích/, ve znění pozdějších předpisů), zjistil z pravomocných rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci a Vrchního soudu v Praze, že tyto soudy rozhodují rozdílně ve sporech o věcnou příslušnost soudů k projednání a rozhodnutí odpůrcích žalob podaných podle § 16 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZKV“).

Po vyhodnocení předložených pravomocných rozhodnutí a na jejich základě zaujalo občanskoprávní a

obchodní kolegium Nejvyššího soudu na návrh předsedy občanskoprávního a obchodního kolegia v zájmu zajištění jednotného rozhodování soudů v těchto věcech následující

stanovisko:

Spory z odpůrcích žalob podle § 16 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, podaných za trvání konkursu na majetek úpadce (dlužníka) správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů, jsou spory vyvolanými konkursem (incidenčními spory). K projednání a rozhodnutí těchto sporů je proto podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. v prvním stupni věcně příslušný krajský soud.

Podle ustanovení § 42a obč. zák. věřitel se může domáhat, aby soud určil, že dlužníkovy právní úkony, pokud zkracují uspokojení jeho vymahatelné pohledávky, jsou vůči němu právně neúčinné. Toto právo má věřitel i tehdy, je-li nárok proti dlužníkovi z jeho odporovatelného úkonu již vymahatelný anebo byl-li již uspokojen (odstavec 1). Odporovat je možné právním úkonům, které dlužník učinil v posledních třech letech v úmyslu zkrátit své věřitele, musel-li být tento úmysl druhé straně znám, a právním úkonům, kterými byli věřitelé dlužníka zkráceni a k nimž došlo v posledních třech letech mezi dlužníkem a osobami jemu blízkými (§ 116, § 117), nebo které dlužník učinil v uvedeném čase ve prospěch těchto osob, s výjimkou případu, když druhá strana tehdy dlužníkův úmysl zkrátit věřitele i při náležité pečlivosti nemohla poznat (odstavec 2). Právo odporovat právním úkonům lze uplatnit vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn, nebo které vznikl z odporovatelného úkonu dlužníka prospěch (odstavec 3). Právní úkon, kterému věřitel s úspěchem odporoval, je vůči němu neúčinný potud, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku; není-li to dobře možné, má právo na náhradu vůči tomu, kdo měl z tohoto úkonu prospěch (odstavec 4).

Ustanovení § 16 ZKV pak určuje, že právo odporovat právním úkonům za podmínek stanovených v § 42a obč. zák. může uplatnit správce podstaty nebo konkursní věřitel (odstavec 1). Právo odporovat právním úkonům lze uplatnit nejen proti osobám, které s úpadcem sjednaly odporovatelný právní úkon, nýbrž i proti jejich dědicům; proti třetím osobám jen tehdy, jestliže jim byly známy okolnosti odůvodňující odporovatelnost právním úkonům proti jejich právnímu předchůdci (odstavec 2). Odporovatelným právním úkonem nemůže být vyrovnána vzájemná pohledávka odpůrce proti úpadci (odstavec 3). Vše, o co byl odporovatelným právním úkonem dlužníkův majetek zkrácen, musí být vráceno do podstaty, a není-li to možné, musí být poskytnuta peněžitá náhrada (odstavec 4). Závěrečnému vyrovnání podle zvláštního právního předpisu upravujícího podnikání na kapitálovém trhu nelze odporovat podle ustanovení odstavců 2 až 4 ani podle § 42a obč. zák. (odstavec 5). Poskytnutí a realizaci finančního zajištění podle zvláštního právního předpisu nebo obdobným právním úkonům podle zahraniční právní úpravy nelze odporovat podle odstavců 2 až 4 ani podle § 42a obč. zák.; rovněž nelze odporovat poskytnutí a realizaci finančního zajištění podle zahraniční právní úpravy (odstavec 6).

Dle ustanovení § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. krajské soudy rozhodují v obchodních věcech jako soudy prvního stupně také ve sporech vyvolaných konkursem nebo vyrovnáním, ledaže jde o vypořádání společného jmění nebo jiného majetku manželů.

V rozhodovací praxi vrchních soudů (jež jsou v souladu s úpravou obsaženou v § 104a o. s. ř. zásadně povolány řešit spory o věcnou příslušnost soudů) nepanuje jednotna v řešení otázky, zda k projednání a rozhodnutí odpůrcí žaloby podané podle § 16 ZKV je v prvním stupni věcně příslušný krajský soud určený podle § 9 odst. 3 písm. s) o. s. ř.

Tak Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 20. 9. 2005, sp. zn. 12 Cmo 267/2005, ve věci, ve které podal odpůrcí žalobu podle § 16 ZKV konkursní věřitel, uvedl, že z pohledu soudní praxe není určitý

spor považován za spor vyvolaný konkursem jen proto, že jeho účastníkem je (namísto úpadce) správce konkursní podstaty nebo (jako v jím posuzované věci) konkursní věřitel. S odkazem na závěry obsažené pod bodem XXV. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „stanovisko“), pak uzavřel, že sporem vyvolaným konkursem (incidenčním sporem) je spor, ke kterému by bez prohlášení konkursu nedošlo.

Při úvaze, zda spor vyvolaný odpůrcí žalobou podle § 16 ZKV je podmíněn trváním konkursu, Vrchní soud v Praze poukázal na to, že právní úprava obsažená v § 16 ZKV v podstatě pouze rozšiřuje věcnou legitimaci (aktivní i pasivní). Ta však závěru, že jde o spor vyvolaný konkursem, sama o sobě nesvědčí. Věřitel by mohl podat odpůrcí žalobu podle § 42a obč. zák. bez ohledu na případný konkurs a věcná příslušnost soudu podle § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. tak není dána.

Vrchní soud v Olomouci se pak v usnesení ze dne 5. 4. 2006, sp. zn. Ncp 492/2006, zabýval určením věcné příslušnosti k projednání sporu vyvolaného odpůrcí žalobou podanou podle § 16 ZKV správcem konkursní podstaty. Vrchní soud v Olomouci při svých úvahách rovněž vyšel z bodu XXV. stanoviska, oproti Vrchnímu soudu v Praze však dospěl k závěru, že úprava odporovatelnosti obsažená v § 16 ZKV je ve vztahu k úpravě obsažené v občanském zákoníku (jeho § 42a) úpravou zvláštní, použitelnou pouze pro konkursní řízení. Obecná úprava obsažená v ustanovení § 42a obč. zák. se přitom uplatní jen tak, že vymezuje podmínky, za kterých lze v konkursním řízení odporovat právním úkonům úpadce.

Cílem odporovatelnosti právního úkonu jako institutu konkursního práva je podle Vrchního soudu v Olomouci dosáhnout neúčinnosti právního úkonu dlužníka vůči všem konkursním věřitelům a dosáhnout tak stavu, jenž je jinak důsledkem zákonné neúčinnosti právního úkonu podle § 15 ZKV, v případech, kdy podmínky, za kterých je právní úkon neúčinný ze zákona, splněny nejsou. Tomu odpovídá, že podle § 16 odst. 1 ZKV jsou k podání odpůrcí žaloby aktivně věcně legitimováni pouze konkursní věřitelé (z titulu podané přihlášky nebo z jiného důvodu, pro který jsou zákonem považováni za konkursní věřitele) a správce konkursní podstaty (z titulu svého ustavení konkursním soudem). Odtud podle Vrchního soudu v Olomouci plyne, že spor zahájený odpůrcí žalobou správce konkursní podstaty podle § 16 ZKV má původ v konkursu, slouží k úpravě konkursních poměrů a k dosažení cíle konkursu, a jde tak o spor vyvolaný konkursem. Kdyby konkursu nebylo, nemohlo by k takovému sporu dojít již proto, že aktivní věcná legitimace správce konkursní podstaty se neodvíjí od aktivní věcné legitimace úpadce, který by proti osobě, v jejíž prospěch učinil odporovatelný právní úkon, žalobu podle § 42a obč. zák. nemohl podat.

Spory vyvolanými konkursem (tzv. incidenčními spory) jsou spory, které ve vlastním konkursním řízení nelze řešit (samo pro jejich řešení není způsobilé, protože sleduje jiný cíl, jímž je určité uspořádání právních vztahů), ač je podstatně ovlivňují, a k nimž by - nebýt konkursu - nedošlo (srov. k tomu např. Winterová, A.: Incidenční spory. Bulletin advokacie číslo 4, ročník 2003, str. 7 - 12 a dále bod I. stanoviska, str. 170 /346/ a bod XXV. stanoviska, str. 192 /368/). Incidenčním sporům je přitom společné, že rozhodnutí, jímž jsou řešeny, mají vesměs určovací povahu, neboť jimi má být zpravidla vyřešena jen otázka, zda se uspořádání práv a povinností ve zvláštním řízení (u sporů vyvolaných konkursem v konkursním řízení) sporného práva týká (srov. opět. Winterová, A.: výše cit. dílo).

Spory vyvolané konkursem se dále obecně člení na tzv. spory odporové a na spory, jimiž se vymezuje rozsah majetku konkursní podstaty (srov. Winterová, A.: výše cit. dílo nebo Eliáš., K.: Incidenční spory. Právní rozhledy číslo 1, ročník 1993, str. 3).

Odporovými spory jsou spory, jejichž prostřednictvím se ve vztahu mezi věřiteli navzájem vymezuje okruh osob oprávněných podílet se na rozvrhu výtěžku zpeněžení majetku konkursní podstaty, míra

tohoto uspokojení a pořadí, v jakém k úhradě pohledávek jednotlivých věřitelů dochází. Jde tedy - v intencích § 23 a § 24 ZKV - o spory o určení pravosti, výše a pořadí pohledávky v konkursu (srov. výše cit. díla a bod I. stanoviska, str. 170 /346/). Ke sporům o pořadí přitom soudní praxe řadí nejen spor o uspokojení pohledávky v lepší (první) třídě, nýbrž i spor o určení práva na oddělené uspokojení pohledávky v konkursu (srov. bod XXXI. stanoviska, str. 201 /377/ nebo rozsudek uveřejněný pod číslem 76/2002 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek) a spor o určení, zda pohledávka je co do „pořadí“ pohledávkou za podstatou (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. [29 Odo 107/2005](#)).

Ke sporům, jimiž se vymezuje rozsah majetku konkursní podstaty, pak náleží především spory dle § 19 odst. 2 ZKV, tj. spory o žalobách na vyloučení věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty ze soupisu majetku konkursní podstaty (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 9/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek) a spory o vypořádání společného jmění manželů nebo jiného majetku manželů, je-li některý z nich v konkursu, jejichž příslušnost ke sporům vyvolaným konkursem se podává přímo z dikce § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. Soudní praxe přitom vychází z toho, že tam, kde zákon o konkursu a vyrovnání označuje dlužníkův (úpadcův) právní úkon za neúčinný ze zákona (na rozdíl od neúčinnosti, jež musí být vyslovena na základě odpůrcí žaloby), správce konkursní podstaty, jenž zjistí, že šlo o právní úkon, který není z hlediska hospodářského efektu pro konkursní podstatu výhodný (srov. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 34/1999 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), sepíše majetek, který v důsledku takového úkonu ušel z konkursní podstaty, do konkursní podstaty (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 30/2007 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Odtud plyne, že i spor o to, zda dlužníkův (úpadcův) právní úkon je neúčinný ze zákona (§ 4a odst. 1 písm. a/, § 5d odst. 1 písm. d/, § 9c § 14 odst. 1 písm. a/ a § 15 ZKV), se navenek projevuje zpravidla formou řízení o vylučovací žalobě podle § 19 odst. 2 ZKV.

Všechny výše vypočtené spory se tedy z hlediska určení věcné příslušnosti soudů řídí úpravou obsaženou v ustanovení § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. a s výjimkou výslovně vyňatých sporů o vypořádání společného jmění nebo jiného majetku manželů, je-li některý z nich v konkursu nebo ve vyrovnání, zakládá označené ustanovení k jejich projednání a rozhodnutí v prvním stupni věcnou příslušnost krajského soudu.

Při úvaze, zda do kategorie sporů vyvolaných konkursem spadají i spory z odpůrcích žalob podaných za trvání konkursu na majetek dlužníka podle § 16 ZKV správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů, nelze pominout vývoj institutu odporovatelnosti v českém konkursním právu. Především nemůže být přehlédnuto, že zákon o konkursu a vyrovnání byl přijat dříve (11. 7. 1991) než novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 509/1991 Sb. (ta byla přijata až 5. 11. 1991) a dříve též nabyl účinnosti (1. 10. 1991 oproti 1. 1. 1992). Původní text § 15 ZKV obsahoval vlastní úpravu podmínek, za kterých lze v konkursu odporovat právním úkonům dlužníka. Toto ustanovení se pak s drobnými jazykovými odchylkami ocitlo i v § 42a obč. zák.

V době, kdy byl původní text § 15 ZKV nahrazen úpravou zákonné neúčinnosti úpadcových právních úkonů (k 1. 6. 1996, kdy se tak stalo novelou zákona o konkursu a vyrovnání provedenou zákonem č. 94/1996 Sb. kterým se mění a doplňují zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání /živnostenský zákon/, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů), přitom již převládal názor, že přes rozdílná slovní znění vyjadřuje úprava obsažená v původním § 15 ZKV a v § 42a obč. zák. totéž. Uvedené lze dokumentovat např. důvodovou zprávou k bodům 22. a 23. návrhu zákona č. 94/1996 Sb., ve které je vypuštění dosavadního § 15 ZKV odůvodněno právě tím, že jde o úpravu duplicitní k § 42a obč. zák.

Novela z roku 1996 vypustila zvláštní úpravu odporovatelnosti v zákoně o konkursu a vyrovnání a odkázala na § 42a obč. zák., s tím, že pro účely konkursu stanovení (v § 16 ZKV) některé odchylky.

První odchylka tkví ve věcné legitimaci. Za konkursu může odporovat právním úkonům dlužníka (úpadce) jen správce konkursní podstaty nebo některý z konkursních věřitelů, včetně těch, kteří nemají vykonatelnou pohledávku; věřitel, který není účastníkem konkursního řízení, takové právo nemá.

Druhá odchylka se týká pasivní legitimace. Ustanovení § 16 odst. 2 ZKV - na rozdíl od obecné úpravy obsažené v § 42a obč. zák. - umožňuje podat odpůrčí žalobu nejen proti smluvní straně, tedy druhé straně odporovatelného právního úkonu, ale také proti dědicům a rovněž proti právním nástupcům druhé strany za předpokladu, že jim byly známy okolnosti odůvodňující odporovatelnost.

Třetí odchylku tvoří úprava obsažená v § 16 odst. 4 ZKV, který (zjednodušeně řečeno) určuje, že výnos z odporovatelných právních úkonů dlužníka (úpadce) musí být vrácen do konkursní podstaty, a to buď v naturální podobě (tedy tak, že do konkursní podstaty musí být vráceno to, co z ní ušlo odporovatelným právním úkonem úpadce), nebo (pokud naturální plnění není možné), poskytnutím peněžité náhrady, jež se řídí pravidly o bezdůvodném obohacení.

Čtvrtou a poslední odchylkou je úprava obsažená v § 16 odst. 3 ZKV, který hovoří o tom, že odporovatelným právním úkonem nemůže být vyrovnána vzájemná pohledávka odpůrce proti úpadci. „Odpůrcem“ se zde rozumí osoba, která má mít prospěch z odporovatelné pohledávky, nebo osoba, která činí vůči úpadci právní úkon, který je odporovatelný.

Právní teorie se přitom přiklání k názoru, že spory z odpůrčích žalob podaných za trvání konkursu na majetek dlužníka správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů jsou coby spory, jimiž se vymezuje rozsah majetku konkursní podstaty, spory vyvolanými konkursem. Pro dobu před 1. 6. 1996 srov. k tomu např. výše citované dílo K. Eliáše a pro dobu po uvedeném datu vedle rovněž již citovaného díla A. Winterové též Steiner, V.: Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář. 2. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 1996, str. 118 (kde se tento závěr podává z odkazu na úpravu výlučné místní příslušnosti pro spory vyvolané konkursem obsaženou v § 88 odst. 1 písm. j/ o. s. ř. v tehdejší znění /nyní jde o § 88 písm. i/ o. s. ř./), nebo Zoulík, F: Konkurs v soudní praxi. Beckovy právnícké sešity. C. H. Beck, Praha 1997, str. 16-18.

Ke znakům spolehlivě odlišujícím (při absenci zákonné definice uvedeného pojmu v zákoně o konkursu a vyrovnání i v občanském soudním řádu) spory vyvolané konkursem od sporů, které (ač probíhají za trvání konkursu a byť se jich účastní správce konkursní podstaty) tuto povahu nemají, patří, že spory vyvolané konkursem zásadně nemohou přetrvat ukončení konkursního řízení. Typickým příkladem sporů vyvolaných konkursem, jejichž povaha brání pokračovat ve sporu poté, co nastanou účinky zrušení konkursu na majetek úpadce (srov. § 44 až § 45 ZKV), jsou spory odporové (určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky má smysl jen pro konkurs a mimo jeho rámec nepůsobí) a spory o vylučovacích žalobách podle § 19 odst. 2 ZKV (poté, co nastanou účinky zrušení konkursu na majetek úpadce, pomíjejí účinky soupisu majetku konkursní podstaty a tedy i důvod vést spor o vyloučení určitého majetku z tohoto soupisu). Ve všech těchto případech má skončení konkursního řízení za následek neodstranitelný nedostatek podmínek řízení (řízení, které spor vyvolalo, zde již není) vyvolávající nutnost postupu podle § 104 odst. 1 o. s. ř. Skutečností nicméně zůstává, že výše uvedená zásada neplatí bezvýjimečně. Tak např. nic nebrání v dalším vedení neukončeného sporu o vypořádání společného jmění manželů, které zaniklo prohlášením konkursu na majetek jednoho z nich (srov. § 14 odst. 1 písm. k/ a § 45 odst. 1 ZKV, z něž plyne, že tento účinek prohlášení konkursu je nevratný), s tím, že namísto správce konkursní podstaty vstupuje do řízení bez dalšího dřívější úpadce (dlužník).

Pro odpověď na otázku, zda zrušením konkursu odpadne bez dalšího i důvod k vedení sporů z odpůrcích žalob podle § 16 ZKV, je především nezbytné zjištění, zda a jakým způsobem jsou po zrušení konkursu pro věřitele využitelné výsledky sporů o odpůrcích žalobách podle § 16 ZKV, pravomocně skončených za trvání konkursu. Právní teorie (srov. opět výše citované dílo V. Steinera, str. 116-117) vychází z toho, že správce konkursní podstaty uplatňuje odpůrcí právo v zájmu všech (konkursních) věřitelů, přičemž z dikce § 16 odst. 4 ZKV se podává, že ač podání odpůrcí žaloby podle § 16 ZKV konkursním věřitelem bude zpravidla motivováno jeho vlastním (do jisté míry „sobeckým“) zájmem, také on úspěchem ve sporu rozmnožuje konkursní postatu ku prospěchu všech (konkursních) věřitelů. Jinak řečeno, ač správce konkursní podstaty nebo konkursní věřitel vede takový spor (jako žalobce) svým jménem, úspěšný výsledek sporu jde „na účet konkursní podstaty“ a tedy ku prospěchu všech konkursních věřitelů (zakládá se tím právo všech věřitelů podílet se - v mezích daných výší a pořadím jejich pohledávky v konkursu - na výnosu zpeněžení majetku takto navráceného do konkursní podstaty). U majetku, který má být do konkursní podstaty navrácen v naturální podobě (typicky u věcí), správce konkursní podstaty práva k němu nabytá v důsledku sporu o odpůrcí žalobě realizuje soupisem (vlastníkem věci formálně zůstává žalovaný z odpůrcí žaloby). Není-li v průběhu konkursu takový majetek zpeněžen, navrácí se zrušením konkursu do dispoziční sféry vlastníka (žalovaného z odpůrcí žaloby). Pravomocné rozhodnutí o odpůrcí žalobě podle § 16 ZKV však vůči této osobě působí i nadále (žádné ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání nebo jiného předpisu zákonné síly je nevyklučuje), s účinky prisuzovanými obecně rozhodnutí soudu vydanému na základě žaloby podle § 42a obč. zák. (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 26/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 26/2000“). Působí-li takové rozhodnutí za trvání konkursu ve prospěch všech konkursních věřitelů (bez zřetele k tomu, že odpůrcí žalobu podle § 16 ZKV podal jen některý z nich nebo že ji podal jen správce konkursní podstaty), pak odtud plyne závěr, že po zrušení konkursu jsou z takového titulu oprávněnými pro účely výkonu rozhodnutí nebo exekuce všichni, kdož v době zrušení konkursu byli konkursními věřiteli.

Není-li v době zrušení konkursu spor o odpůrcí žalobě podle § 16 ZKV podané konkursním věřitelem pravomocně skončen, mohou nastat dvě základní situace:

1) Žalovanou je osoba, jejíž pasívní věcná legitimace je dána jen ustanoveními zákona o konkursu a vyrovnání; žalovanou tedy není osoba, která s úpadcem (dlužníkem) sjednala odporovatelný právní úkon, nýbrž její dědic nebo její právní nástupce, jemuž byly známy okolnosti odůvodňující odporovatelnost právního úkonu. Zjištění, že konkurs na majetek dlužníka byl zrušen, má v takovém případě za následek postup podle § 104 odst. 1 o. s. ř.

2) Žalovanou je osoba, jejíž pasívní věcná legitimace je dána i podle § 42a obč. zák. V takovém případě konkursnímu věřiteli (nyní jen věřiteli) nic nebrání v tom, aby i po zrušení konkursu ve sporu pokračoval. Rozhodnutí, kterým bude následně vyhověno žalobě na určení, že právní úkon dlužníka je vůči věřiteli neúčinný, vyvolá vůči tomuto věřiteli stejné účinky jako ty, jež zákon přiznává rozhodnutí soudu vydanému na základě žaloby podle § 42a obč. zák. (srov. opět R 26/2000). Dalším konkursním věřitelům se legitimace k pokračování v takovém řízení nepřiznává, jelikož účinky působící i v jejich prospěch za trvání konkursu nenastaly.

Tam, kde v době zrušení konkursu není ukončen spor o odpůrcí žalobě podle § 16 ZKV podané správcem konkursní podstaty, je ve vztahu k řízení o této žalobě namístě postup podle § 104 odst. 1 o. s. ř.; ani zde totiž dosud nenastaly účinky působící ve prospěch konkursních věřitelů a správce konkursní podstaty sám zrušením konkursu o aktivní věcnou legitimaci k vedení sporu přišel.

Z uvedeného vyplývá, že ve sporech z odpůrcích žalob podle § 16 ZKV, které nebyly v době zrušení konkursu pravomocně skončeny, po zrušení konkursu zpravidla nelze (se shora zmíněnou výjimkou) pokračovat (a to především pro výše popsané odchylky od obecné úpravy odpůrcích žalob obsažené v

§ 42a obč. zák.), a že se tedy typicky projevují jako spory vyvolané konkursem. Důvod přijmout na základě výše uvedeného závěr jiný (nadto v situaci, kdy tyto spory pokládá za spory vyvolané konkursem i právní teorie) Nejvyšší soud nemá. K projednání a rozhodnutí těchto sporů je proto podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. t) o. s. ř. v prvním stupni věcně příslušný krajský soud.